

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003511

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 20-08-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Білоцерківського національного аграрного університету № 196/О від 15 вересня 2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Никоненко Оксана Анатоліївна

2. Oksana A. Nykonenko

Кваліфікація: аспірант

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4601-8076

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 26-08-2025

Спеціальність за освітою: Облік і аудит

Місце роботи здобувача: Білоцерківський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493712

Місцезнаходження: пл. Соборна, буд. 8/1, Біла Церква, Білоцерківський р-н., 09100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10309

Повне найменування юридичної особи: Білоцерківський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493712

Місцезнаходження: пл. Соборна, буд. 8/1, Біла Церква, Білоцерківський р-н., 09100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Білоцерківський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493712

Місцезнаходження: пл. Соборна, буд. 8/1, Біла Церква, Білоцерківський р-н., 09100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 65.13.14.05, 68.39.29, 06.52.17, 06.52.25

Тема дисертації:

1. Організаційно-економічні засади формування системи продовольчої безпеки України в умовах глобалізації
2. Organizational and economic principles of the formation of the food security system of Ukraine in the conditions of globalization

Реферат:

1. У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення й запропоновано нове вирішення важливого наукового завдання щодо формування та функціонування системи продовольчої безпеки в умовах глобалізації. На основі узагальнення наукових досліджень запропоновано авторський підхід до розуміння поняття продовольчої безпеки, як стану економіки, за якого населення забезпечене якісним і доступним харчуванням, що гарантує умови для нормального рівня життя, унеможливує гостре недоїдання в країні та стимулює розвиток продовольчих інновацій, спрямованих на внутрішнє виробництво, національну продовольчу незалежність і стабільність. Для дослідження проблем продовольчої безпеки та пошуку їх вирішення варто враховувати три ключові аспекти: забезпечення фізичної доступності продуктів харчування; гарантування економічної доступності продуктів харчування; створення умов для споживання безпечних харчових продуктів. Обґрунтовано, що запровадження трансформацій у поведінці споживачів дозволяє ефективніше управляти національною продовольчою безпекою. Це досягається залученням громадян до

створення самостійних ланцюгів постачання харчових продуктів (наприклад, через спільні закупівлі) та перерозподілом харчів через спеціальні платформи, що підтримуються, зокрема, податковими стимулами для розвитку таких механізмів як альтернативних інструментів продовольчої безпеки. Із метою оцінки продовольчої безпеки пропонується застосовувати методіку комплексного аналізу за інтегральним показником. Цей аналіз не лише оцінює загальний рівень продовольчої безпеки, а й дозволяє детально розглянути її окремі аспекти, ідентифікувати проблемні зони. Такий підхід дає змогу виявляти сильні і слабкі сторони регулювання продовольчого ринку, а також визначати переваги й недоліки сільськогосподарського виробництва в країні. На основі проведених досліджень доцільно вдосконалити Методичні рекомендації з оцінки продовольчої безпеки, доповнивши їх показниками стабільності виробничих процесів у сільському господарстві та постачання продуктів харчування. Встановлено, що протягом досліджуваного періоду відбулося значне зростання виробництва зернових культур і соняшнику. Така тенденція пояснюється насамперед розширенням посівних площ і підвищенням урожайності згаданих сільськогосподарських культур, що свідчить про активне впровадження інноваційних рішень у процес їх вирощування. Суттєвий внесок також забезпечила державна підтримка, спрямована на розвиток аграрного сектору та підтримку виробників. У період з 1991–2023 роки застосування сучасних технологій у вирощуванні картоплі, овочів і плодів призвело до значного зростання їх валового збору. Проте варто зауважити, що тимчасова окупація основних регіонів вирощування овочів та багаторічних плодівих насаджень РФ спричинила негативний вплив на обсяги виробництва цих культур. Встановлено, що упродовж тривалого періоду спостерігається значний спад у таких напрямках тваринництва, як скотарство, свинарство та вівчарство, що відображається як у зниженні обсягів виробництва продукції, так і в скороченні чисельності основних видів сільськогосподарських тварин. Нині провідною галуззю тваринництва стало птахівництво, яке відіграє ключову роль завдяки виробництву високоякісної харчової продукції – м'яса та яєць. Дисбаланс у розвитку аграрного сектору України призвів до зростання зацікавленості та більшої підтримки з боку як приватного бізнесу, так і державних структур саме рослинництва, а не тваринництва. Доведено, що попри складнощі, які супроводжують третій рік повномасштабної війни, органічний сектор України демонструє стійкість, вміння адаптуватися та активно шукає шляхи для розвитку. Представники ринку зосереджуються на відновленні виробничих обсягів, просуванні продукції з доданою вартістю всередині країни та розширенні експортних перспектив. Важливу роль у цьому процесі відіграє об'єднання зусиль галузевих учасників, підтримка від держави та співпраця з міжнародними партнерами. На основі отриманих результатів встановлено, що серед основних стратегій, які використовуються для адаптації до зазначених викликів, стало зменшення витрат через придбання дешевших товарів, залучення накопичених заощаджень і скорочення витрат на життєво важливі потреби, включно з медичними послугами. У той час як економічні фактори виявляють найбільший вплив на загальну продовольчу безпеку, домогосподарства, розташовані поблизу лінії фронту, стикаються з додатковими труднощами. Ці проблеми спричинені активними бойовими діями, які створюють небезпечні умови, руйнують інфраструктуру, обмежують доступ до основних послуг і порушують функціонування ринків. У підсумку для таких громад виникає фізична недоступність продовольчих ресурсів.

2. The dissertation work provides a theoretical generalization and proposes a new solution to an important scientific problem regarding the formation and functioning of the food security system in the conditions of globalization. Based on the generalization of scientific research, the author's approach to understanding the concept of food security is proposed as a state of the economy in which the population is provided with high-quality and affordable food, which guarantees conditions for a normal standard of living, prevents acute malnutrition in the country and stimulates the development of food innovations aimed at domestic production, national food independence and stability. To study food security problems and find their solutions, it is worth considering three key aspects: ensuring the physical availability of food products; guaranteeing the economic availability of food products; creating conditions for the consumption of safe food products. It is substantiated that the introduction of transformations in consumer behavior allows for more effective management of national food security. This is achieved by involving citizens in the creation of independent food supply chains (for example, through joint procurement) and the redistribution of food through special platforms, supported, in particular, by

tax incentives for the development of such mechanisms as alternative food security instruments. In order to assess food security, it is proposed to apply the methodology of complex analysis using an integral indicator. This analysis not only assesses the overall level of food security, but also allows for a detailed consideration of its individual aspects and identification of problem areas. This approach makes it possible to identify the strengths and weaknesses of food market regulation, as well as to determine the advantages and disadvantages of agricultural production in the country. Based on the research conducted, it is advisable to improve the Methodological Recommendations for Assessing Food Security, supplementing them with indicators of the stability of production processes in agriculture and food supply. It was established that during the period under study there was a significant increase in the production of grain crops and sunflower. This trend is explained primarily by the expansion of sown areas and an increase in the yield of the aforementioned crops, which indicates the active introduction of innovative solutions in the process of their cultivation. A significant contribution was also provided by state support aimed at the development of the agricultural sector and support for producers. In the period from 1991 to 2023, the use of modern technologies in the cultivation of potatoes, vegetables and fruits led to a significant increase in their gross harvest. However, it is worth noting that the temporary occupation of the main regions for growing vegetables and perennial fruit plantations of the Russian Federation had a negative impact on the production volumes of these crops. It has been established that over a long period there has been a significant decline in such areas of livestock farming as cattle breeding, pig breeding and sheep breeding, which is reflected both in a decrease in the volume of production and in a reduction in the number of main species of farm animals. Currently, the leading branch of livestock farming has become poultry farming, which plays a key role due to the production of high-quality food products - meat and eggs. The imbalance in the development of the agricultural sector of Ukraine has led to increased interest and greater support from both private business and state structures in crop production, rather than livestock farming. It has been proven that despite the difficulties that accompany the third year of full-scale war, the organic sector of Ukraine demonstrates resilience, the ability to adapt and is actively looking for ways to develop. Market representatives are focusing on restoring production volumes, promoting value-added products within the country and expanding export prospects. An important role in this process is played by the unification of efforts of industry participants, support from the state and cooperation with international partners. Based on the results obtained, it was established that among the main strategies used to adapt to the above challenges were reducing costs by purchasing cheaper goods, attracting accumulated savings and reducing spending on vital needs, including health services. While economic factors have the greatest impact on overall food security, households located near the front line face additional difficulties. These problems are caused by active hostilities, which create unsafe conditions, destroy infrastructure, limit access to basic services and disrupt the functioning of markets. As a result, food resources are physically inaccessible to such communities.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Никоненко О.А. Методичне забезпечення формування продовольчої безпеки України. Агросвіт. 2022. № 9-10. С. 86-92. DOI: 10.32702/2306-6792.2022.9-10.86 (0,34 д.а).

- Никоненко О.А. Методичні підходи до оцінки індикаторів продовольчої безпеки України. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 9-10. С. 77–83. DOI: 10.32702/2306-6814.2022.9-10.77 (0,33 д.а).
- Никоненко О.А. Теоретичні засади формування продовольчої безпеки України. Економіка та держава. 2022. № 5. С. 121–125. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.5.121 (0,33 д.а).
- Присяжнюк Н.М., Никоненко О.А., Корінець Р.Я., Перерва Г.Л. Сади перемоги» – інструмент активізації населення задля посилення продовольчої безпеки. Сталий розвиток економіки. 2024. № 2 (49). С. 319–324. DOI: 10.32782/2308-1988-2024-49-51 (0,33 д.а., особистий внесок здобувача (0,19 д.а.)
- Мельник Л.М, Кепко В.М., Никоненко О.А. Державна агропродовольча політика в контексті продовольчої безпеки країни: зарубіжний досвід та виклики для України. Економічний дискурс. 2024. Вип. 1-2. С. 35–43. DOI: 10.36742/2410-0919-2024-1-4 (0,35 д.а., особистий внесок здобувача (0,16 д.а.)
- Шуст О.А., Никоненко О.А., Присяжнюк Н.М., Ципа Н. Проблеми продовольчого забезпечення населення України в умовах воєнного стану. Інноваційна економіка. 2024. Вип. 2 (98). С. 62–70. DOI: 10.37332/2309-1533.2024.2.8 (0,35 д.а., особистий внесок здобувача (0,11 д.а.)
- Yushin S., Pokhylenko N., Nepochatenko A., Sliesar T., Nikonenko O. Ensuring Food Security of Ukraine in the Conditions of Globalization Dimensions. Review of Economics and Finance, 2022. Vol. 20, No. 1, p.424–438, DOI: <https://doi.org/10.55365/1923.x2022.20.50> (0,41 д.а.)
- Shust O., Czipa N., Nykonenko O. Organizational and economic transformation of the agricultural sector in the post – war period of economic development of Ukraine. Economics, Finance and Management Review. 2024. Issue 2 (18). P. 14–23. DOI: 10.36690/2674-5208-2024-2-14-23 (0,39 д.а.)
- Никоненко О.А. Формування продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. Сільське господарство в умовах глобальних викликів: стратегічні пріоритети та загрози: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Біла Церква, 6-7 жовтня 2022 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2022. С. 82–84 (0,11 д.а.).
- Слободенюк О.І., Никоненко О.А. Методичні підходи до формування системи моніторингу продовольчої безпеки України: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Дніпро, 27-28 жовтня 2022 р.). – Дніпро: ДДАЕУ, 2022. С. 260–263 (0,12 д.а., особистий внесок здобувача (0,08 д.а.)
- Никоненко О.А., Михайлюк О.О. Зовнішньо-економічна діяльність України: сучасні проблеми. Молодь – аграрній науці і виробництву: інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (Біла Церква, 14 квітня 2023 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2023. С. 123–124 (0,11 д.а., особистий внесок здобувача (0,05 д.а.)
- Никоненко О.А., Белозьорова О.О. Відновлення економіки України в повоєнний період. Молодь – аграрній науці і виробництву: інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (Біла Церква, 24 квітня 2024 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 13–14 (0,10 д.а., особистий внесок здобувача (0,07 д.а.).

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U104509

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Свиноус Іван Вікторович

2. Ivan V. Svinous

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0346-1596

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Білоцерківський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493712

Місцезнаходження: пл. Соборна, буд. 8/1, Біла Церква, Білоцерківський р-н., 09100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лаврук Віталій Валерійович

2. Vitalii V. Lavruk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0778-7227

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Подільський державний університет"

Код за ЄДРПОУ: 22769675

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 12, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32316, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сегеда Сергій Андрійович

2. Serhii Sehedra

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6179-564X

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57207300447; WoS ResearcherID: GQP-0712-2022;
<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=BtvWinAAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гаврик Олеся Юріївна

2. Olesja Y. Gavryk

Кваліфікація: к. е. н., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9816-0253

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Білоцерківський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493712

Місцезнаходження: пл. Соборна, буд. 8/1, Біла Церква, Білоцерківський р-н., 09100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Артимонова Ірина Вікторівна

2. Iryna V. Artimonova

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1054-1356

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Білоцерківський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493712

Місцезнаходження: пл. Соборна, буд. 8/1, Біла Церква, Білоцерківський р-н., 09100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Сатир Лариса Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Сатир Лариса Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Артімонова Ірина Вікторівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна